

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 104/2023 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Sirkku Saarikoski, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Katja Danner, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Tuija Vähänen-Koivuluoma, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue
- vanhempi asiantuntija Sanni Uuksulainen, Työterveyslaitos

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- STTK ry
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Tehy ry
- Teollisuusliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2024 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä. Esityksen mukaan lain soveltamisala laajenisi kattamaan lisääntymiselle vaaralliset tekijät ja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuvat työntekijät.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin osaltaan täytäntöön työntekijöiden suojelemisesta syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville tekijöille tai perimän muutoksia aiheuttaville aineille altistumiseen työssä liittyviltä vaaroilta koskevan direktiivin muutos.

Esityksessä ehdotetaan työnantajan luettelonpitovelvoitteen laajentamista koskemaan lisääntymiselle vaarallisia tekijöitä ja niille altistuvia työntekijöitä. Työnantaja säilyttäisi kyseiset tiedot viisi vuotta viimeisen tiedon merkitsemisestä. Tiedot työntekijöiden altistumisista syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville ja perimää vaurioittaville tekijöille ilmoitettaisiin edelleen kansalliseen rekisteriin, jota pidetään syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille sekä perimää vaurioittaville aineille ammatissaan altistuvista työntekijöistä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2024.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen tarkoituksena on panna osaltaan täytäntöön työntekijöiden suojelemisesta syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville tekijöille tai perimän muutoksia aiheuttaville aineille altistumiseen työssä liittyviltä vaaroilta annetun direktiivin 2004/37/EY muuttamisesta annettu direktiivi (EU) 2022/431 (syöpädirektiivin neljäs päivitysdirektiivi) laajentamalla syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain (452/2020) soveltamisala kattamaan lisääntymiselle vaaralliset tekijät ja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuvat työntekijät.

Esityksen mukaan työnantajan luettelonpitovelvoitetta laajennetaan koskemaan lisääntymiselle vaarallisia tekijöitä ja niille altistuvia työntekijöitä. Näin ollen jatkossa työnantajan tulee pitää luetteloa syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien ja perimää vaurioittavien tekijöiden ja niille altistuneiden työntekijöiden lisäksi myös lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä ja niille altistuneista työntekijöistä. Syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia ja perimää vaurioittavia tekijöitä koskevista altistumistiedoista poiketen lisääntymiselle vaarallisia tekijöitä koskevia altistumistietoja ei toimiteta valtakunnalliseen Työterveyslaitoksen ASA-rekisteriin. Työnantajan tulee säilyttää lisääntymiselle vaarallisia tekijöitä koskevat altistumistiedot viisi vuotta viimeisen tiedon merkitsemisestä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esiin eriäviä näkemyksiä lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuvien työntekijöiden altistumistietojen säilytyspaikasta ja -ajasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lain valmistelun aikana vaihtoehtoisena toteuttamistapana on tarkasteltu ja punnittu vaihtoehtoa, jossa myös lisääntymiselle vaarallisia tekijöitä koskevat altistumistiedot ilmoitettaisiin ASA-rekisteriin ja niitä säilytettäisiin siellä joko yhtä pitkään kun mui-

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2024 vp

ta ASA-rekisteriin vietäviä tietoja taikka näitä lyhyemmän aikaa. Hallituksen esityksen mukaiseen säilytyspaikkaa ja -aikaa koskevaan sääntelyyn on saadun selvityksen mukaan päädytty erityisesti arvioimalla syöpädirektiivin ja kansallisen ASA-lain tarkoitusta sekä henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä. Lisääntymiselle vaarallisilla tekijöillä ei tunneta sellaisia vaikutuksia terveyteen, jotka ilmenisivät vasta vuosikymmenten kuluttua altistumisesta ja joiden osalta altistumisen ja sairastumisen välinen syy-yhteys olisi osoitettavissa samalla tavalla kuin työperäisten syöpien kohdalla. Ehdotetun säilytysajan on myös katsottu täyttävän yleisen tietosuojasetuksen tietojen minimoinnin ja säilyttämisen rajoittamisen edellytykset.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää toivottavana, että tulevaisuudessa säilytys- ja kirjaamisvelvoitteisiin liittyvä sääntely aiheuttaisi yrityksille mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 104/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 29.2.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Saara-Sofia Sirén kok
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Anders Norrback r
jäsen Olga Oinas-Panuma kesk
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Mikko Polvinen ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Timo Suhonen sd
varajäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Miika Suves